

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2. gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 9. septembra 1874.

O b s e g: Čebeloreja letošnja v okolici Ljubljanski. — Zahvala c. kr. kmetijski družbi Kranjski. — Nekaj o sviloprejkah, posebno hrastovih in še kaj drugega. — Ukaz ministerstva za poljedelstvo po dogovoru z ministerstvom za notranje reči in deželno bran od 15. maja 1874, s katerim se določila o porabi privatnih (necesarških) žebcev za spuščanje ali plemenjenje dopolnujejo in nekoliko spreminjajo. (Konec.) — O slovensko-nemškem slovarju. (Konec.) — Jovan Vesel Koseski i njegova dela. (Dal.) — Slovensko slovstvo. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Čebeloreja letošnja v okolici Ljubljanski.

Danes (dan malega Šmarna) lahko rečemo, da na ajdovem polju so pridne čebelice končale svoj tek; zdatnega več ne bodo dobile. Mi pa smo prav zadovoljni s tem, kar so nam letos nanosile. Reči smemo, da od 1864. leta ni bilo takega kakor je letošnje. Izvzemši samo 2 dni so v poslednjih 14 dneh nanesele medu in voska, da so panjovi vsak dan po 2 funta več in še čez tehtali. Ali je povsod tako dobro bilo kakor pri nas, ne vemo, nadjamo se pa, da je bilo.

Ker je bogata čebeloreja v zvezi s pridelkom ajde, smemo tudi dobre ajdove letine pričakovati.

Zahvala c. k. kmetijski družbi Kranjski.

Iz Brezovice poleg Ljubljane. (Zahvala sl. c. k. kmetijski družbi. — Sejmi.) Zopet se je približal čas prodaje Štajarske živine v Ljubljani. Da bi živinorejci več veselje imeli take živine si kupiti, povem, kako se meni lansko leto kupljena ponaša. — Kupil sem tri, dve telici in enega bika in vse tri veliko pod njih pravo vrednostjo. — Kakor sem rekel, kupil sem tri in zdaj imam že štiri; enega jako lepega bika imam že za obresti od tistega denarja, ki sem ga za živino dal, in pri vsem tem so tudi vsi trije veliko lepši in več vredni memo lani, ker silo radi jedo in hitro rastejo tako, da moram reči, da je ta živina posebno dobra za našo deželo.

Toraj, kdor ima veselje in mu je mar za napredek kmetijstva in svoj blagor, naj nikar ne zamudi si letos take živine kupiti, ker čem prej tem boljši. Nimam pa samo take živine, ampak tudi Sufolke, Ruski lan in Amerikanski krompir, kar se mi vse prav dobro ponaša; od poslednjega sem kupil samo deset funtov in zdaj ga imate že dve vasi od tistih desetih funtov in sicer toliko, da so ga eni od teh letos že veliko prodali, zakaj jako lep in zgođen je.

To vse imam pa le po dobroti in trudu sl. c. kr. kmetijske družbe Kranjske, kateri sem pa, za dobrote po njenem trudu prejete, srčno hvaležen. Tudi pa zagotovem vse, ki se bodo teh dobrot poslužili, da bodo z mano vred srčno želeli: Bog živi sl. c. k. kmetijsko

družbo Kranjsko še mnogo let! — Sl. družbo pa zagotovem, da se bo kmalo, družbi v veselje, za njeni veliki trud, tudi obilno sadu pokazalo po Kranjski deželi. Toraj, sl. družba! če še nikdar, si zdaj pravo zadela.

Ker sem nekoliko o sejmu govoril, naj pa še povem, da pri nas na Brezovci od zdaj naprej 30. decembra, in v četrtek po veliki noči ne bomo več barantali, ampak zanaprej bomo pa na sv. Miklavža, sv. Antona p. in ss. Cirila in Metoda dan, ker tako so naši sejmi prestavljeni.

Zdaj pa že veste, kedaj da bo treba denarja prineesti, živine imamo veliko in lepe.

Brezovčan.

Nekaj o sviloprejkah, posebno hrastovih in še kaj drugega.

Iz Št. Mihela. J. V. — Kakor na Dolenskem, tako je bilo menda tudi drugod letošnje leto splošno neugodno za sviloprejke, ker je mraz murbino perje osmodil in le nekateri so tukaj malo kokonov in semen dobili, večidel pa so črviči prezgodaj izlezli, ali kasneje pocepali. „Novice“ so, če se ne motim, že l. 1870 neki popis sviloprejke Yama-ma i priobčile. In sicer so povedale, da se g. Mah, posestnik na Velikem Slateneku, z njimi peča. Res jih je on gojil na prostem v hrastovih gozdih od leta 1869–1872, bil bi jih tudi še kasneje, toda seme mu je pošlo in iskal ga je po Avstrijskih kot tudi inozemskih deželah, kamor ga je tudi on pošiljal, pa dobiti ga ni mogel. Zato je kasneje toliko več navadne sviloprejke redil, ki so se mu pa zadnji dve leti slabo ponesle.

Po opraviilih skozi g. Mahov gozd potujoč zapazil sem na drevesih, katere so še zdaj s črnim pasom (menda šmirom) zavolj mravelj zaznamovana, tu in tam kak suh kokon. Vendar pa nikdo ni mislil, da bi se še te sviloprejke žive po gozdu nahajale, ker so jih ptice še takrat, ko jih je na tisuče ondi bilo, silno veliko pokončale, posebno kosi in kukavice, katere sicer boječe so se vendar na limanice lovile in so čuvaji jih vedno streljali. Letos junija meseca pa zagleda nekdanji čuvaj na gabru kokone in gosenice Yama-ma i, ko jih obere, nese jih g. Mahu, kateri je bil zelo vesel. In zdaj rujavi kasneje rumeni metulji v velikosti mrtvoglavcev napravljajo seme, po katerem bo g. posestnik

zopet k zaželjeni in povsod iskani sviloprejki prišel. Čudno je to, da se je mogla ta sviloprejka skozi 2 leti pred tiči. mrazom, dežjem in vročino vbrantiti, ker se je tako aklimatizirala, bo gotovo tudi za naprej v naših krajih obdržala se. Živi se navadno od hrastovega perja, ker je bil na spomladi hrast pozebel, se je na gabru preživela. Mogoče, da bi tudi na dalje od tega listja živela? Gosp. Mah je imel zadnja leta tudi tako zvano Mohrus — sviloprejke, seme je večji od navadnega, rjavo, gosenca svitlo-zelena, metulj lep rjavkast s previdljivimi očesi na perutih, kokoni rujavi, tudi ta je hrastovka. To gosenco pa je gojil le doma, dovažal je hrastovo listje, ga deval v nalašč pripravljene steklenice z vodo napolnjene, da perje ovenelo ni. Že 2 leti ima tudi nekoliko od *Bombyx* (*Cynthia*?), katera pa le na *Ailantusu*, božjaku (*Götterbaum*) živi, gosenca je sivo-zelena, manja od poprejšnje, svila silno lepa, samo motati se ne dá. Gosp. Mah je imel tudi letos na drevesih sviloprejke, ogrne jih s „tulom“, da jih ptice ne pozobljejo, pa toča mu jih je skoraj vse pokončala.

Toča je sploh silno veliko škode napravila, na enih njivah, kjer je bila ajda vsejana, se ne pozná, kaj je rastlo, tu in tam se pa tudi obrašča, da se bo seme povrnilo. Čebelarji so morali čebele prenašati. Vnovič se nabirajo podpisi za prošnjo, da bi se delala železnica skozi naše kraje in tako ljudje kaj zaslužili, ker drugače bo spomladi hudo.

Ukaz ministerstva za poljedelstvo po dogovoru z ministerstvom za notranje reči in deželno bran od 15. maja 1874,

s katerim se določila o porabi privatnih (necesarških) žebcev za spuščanje ali plemenjenje dopolnjujejo in nekoliko spreminjajo.

(Konec.)

11. Gospodar žebca, za katerega ima dovolilo, je dolžan po obrazci C za tisti čas dotičnega leta, v katerem je čas kobile brejiti, pisati v dveh primerkih (eksemparih) zaporedoma natančen spustni vpisnik o vseh kobilah, na katere je spustil svojega žebca, ter po izteku časa za spuščanje en primerek z dovolilnim listom vred po županstvu poslati političnemu okrajnemu oblastvu, drugi primerek pa sam za svojo rabo hraniti, da bode mogoče poizvedeti za žebeta. Politično okrajno oblastvo odpravlja spustne vpisnike z dovolilnimi listi na dotično državno (cesarsko) žebčarnico.

12. Takih žebcev, katere so pri razdajanju konjerejskih daril (premijev), ki je bilo pred dotično dobo spuščanja, poslali z državnim darilom, praviloma nij treba še posebej priganjati pred pregledovalno komisijo, da bi dovolila za omenjeno spustno dobo žebca spuščati.

Vendar naj gospodar takega žebca, predno ga porabi za spuščanje, gré k dotični pregledovalni komisiji ter naj, pokazavši jej spričo o prejetem darilu, poprosi, da mu dá dovolilo za spuščanje žebca.

Ako nij nobenega pomisleka, sme mu pregledovalna komisija brez drugega izročiti dovolilni list, za katerega prosi; ako pa kak pomislek najde, naj mu reče, da žebca prižene.

13. Ako se dovolilni list za žebca že prej dá, tako da je do časa, ko se res začne spuščati, preteklo čez tri mesece, tedaj ima gospodar dolžnost, žebca, predno ga porabi za spuščanje, še enkrat po preskušnem živinskem zdravniku ali živinozdravnem kovači, katerega politično okrajno oblastvo v to določi, preiskati dati, če je zdrav ali nij.

To, kar najde, in dan, katerega je ogledaval žebca, naj živinozdravni organ zapiše na dotični dovolilni list, ter mora gospodar, predno žebca začne spuščati, polo-

žiti ta list pred dotično politično okrajno oblastvo, da mu ga vidira.

14. Ako se v slučajih, omenjenem pod 13, ali pri mesečnem preiskovanju takega žebca po živinozdravniku, katero je zapovedano z ministerskim ukazom od 3. februarja 1866, pokaže kaka spodtika, zaradi katere nij več dopustiti, da bi se tisti žebec dalje rabil za plemenilo, tedaj naj preiskovalec to porabo ustavi ter precej naznani to dotičnemu županu, da bode čul nad izpolnitvijo, in pa političnemu okrajnemu oblastvu, da dovolilo nazaj vzeti dá.

15. Politično deželno oblastvo, dogovorno z deželno komisijo za konjerejske reči (oziroma s kmetijsko družbo), sme dopustiti ta izimek od občne dolžnosti, katera po gori omenjenem ministerskem ukazu veljá zastran dovolila pri žebcih za denar spuščanih, da namreč ne potrebujejo takega dovolila tisti, ki imajo svoje kobilarije, če hočejo svoje žebce pripuščati h kobilam za pleme iz kake druge kobilarije, niti gospodarji angleških čistokrvnih žebcev, če jih hočejo pripuščati k tujim kobilam. Samo po sebi se razume, da pri tem morajo zdravstveni oziri popolnoma zadovoljavati.

16. Političnemu deželnemu oblastvu je prepuščena skrb za to, da se spustni lističi in vpisniki po zapovedanem obrazci natisnejo ter gospodarjem takih žebcev dá na znanje, kje lahko dobodo teh tiskovin, kolikor potrebujejo.

Državna blagajnica se zaradi tega ne sme obremenjati.

17. Politična oblastva naj skrbé, da se ta določila in zlasti tudi določila s kraja v misel vzetih ministerskih ukazov na tanko izpolnjujejo, kolikor poslednja niso predrugačena s pričujočim ukazom, ter naj sosebno čujejo in svojim podstojnim nadzornim organom vevajo čuti nad tem, da se vsak slučaj brezoblastne hoje z žebci od enega v drug kraj zaradi spuščanja, in tako tudi vsak slučaj spuščanja žebcev, ki imajo nalezljivo bolezen na sebi, brez odloga vzame v razpravo, kakor postave pišejo.

18. Preklicujeta se §§. 3 in 4 za Česko izdanega ukaza poljedelskega ministerstva od 17. avgusta 1870 o tem, kako postopati pri podeljevanju dovolil za spuščanje privatnih žebcev.

19. Ta določila začno veljati s tistim dnem, katerega se razglasé.

Slovstvene stvari.

O slovensko-nemškem slovarju.

(Odgovor Navratilov.)

(Konec.)

„Morti“ veš zdaj tudi, da je slavni tvoj rojak g. dr. Fr. Miklošič pred kakimi 20 leti po mojem ponižnem nasvetu dal návod za slovenskih besed in pravljíc nabiranje tu na Dunaju tiskati ter znanim slovenskim rodoljubom pošiljati. — Da sem bil tak poduk razglasil že po nekdanji „Sloveniji“ v Ljubljani, to ne spada sem.

Po tem takem si, predragi Oroslove, zdaj menda preverjen, da more Slovenec „že več let Slovenije ločen biti“, pa vendar „sladke“ slovenske besedice nabirati ter po slabi svoji moči bogatiti ž njimi slovenske slovarje, — pa tudi druge knjige in časnike slovenske. Saj ti morda zdaj ni neznano i to, da sem poleg drugega „delovanja na slovansko-književnem polju“ (če tudi ni bilo tako „ogromno“ kakor tvoje) pomagal g. Miklošiču sestavljati „Slovenska berila“ za više gimnazijalne razrede, (ki so prihajala na svetlo na Dunaji